

244 valandas arba daugiau kaip trisdešimt darbo dienų - tiek mažoms Lietuvos įmonėms pernai teko skirti laiko administraciniam formalumams: deklaracijų, statistinių ataskaitų ir kitų dokumentų pildymui. Tai rodo tarptautinis biurokratijos indeksas, kuriame Lietuva dalyvauja antrus metus. Lyginant su situacija prieš metus, administracinė našta Lietuvoje sumažėjo viena darbo diena arba 8 valandomis.

„Biurokratinė našta kiekvienai įmonei yra sunki. O kuo įmonė mažesnė – tuo proporcingai ją sunkiau pakelti. Tyrimas parodė, kad didelė administracinė našta Lietuvoje išlieka mokesčių administravimo srityje, deja, ją sukuria net elektroniniai administravimo sprendimai“, – teigia Lietuvos laisvosios rinkos instituto vyresnioji ekspertė Ieva Valeškaitė.

Tyrimas parodė, kad Lietuvoje bene sunkiausia našta smulkiąjam verslui – atliekų ir pakuočių tvarkymas. Vieningoje gaminių, pakuočių ir atliekų apskaitos informacinėje sistemoje (GPAIS). Tam sugaištama 81 valanda per metus – beveik trečdalis viso biurokratiniam formalumams skiriamo laiko. 44 valandas, arba beveik 6 darbo dienas, įmonės skiria darbuotojų saugai ir privalomiems mokymams. 32 valandas įmonės skiria mokesčių nuo atlyginimų skaičiavimui ir administravimui, 43 valandas – kitiems mokesčiams. Statistikai, duomenų teikimui ir prisitaikymui prie teisės aktų pokyčių įmonėms tenka skirti 21 valandą. Dar 18 valandų per metus sugaištama įvairiems kitiems formalumams. 5 valandos skiriamos su darbuotojų samda ir atleidimu skirtam darbo laikui forminti.

Tyrimo duomenimis, iš 2019 metais tirtų šalių administracinė našta verslui didžiausia buvo Ispanijoje ir siekė net 363 valandas, kai Lietuvoje formalumams ir atitikčiai mažos įmonės skyrė 244 valandas, Čekijoje – 226 valandas, Slovakijoje – 221 valandą.

Palyginti su praėjusiais metais darytu tyrimu, Lietuvoje administracinė našta mažėjo labiausiai – 8 valandomis. Tuo metu Čekija formalumus verslui sumažino 7 valandomis, Slovakija – 1 valanda.

„Verslios Lietuvos“ verslo aplinkos gerinimo vadovas Vytautas Adomaitis sako, jog vienas iš efektyviausių administracinės naštos mažinimo būdų – ataskaitų teikimo dažnio sumažinimas ar jų apjungimas. Pavyzdžiui, 2018 metais dvi metinės deklaracijų formos buvo sujungtos į vieną bendrą deklaraciją. Tokie sprendimai lemia administracinės naštos mažėjimą verslui.

„Kiekvienas sprendimas, kuris gerina verslo aplinką yra svarbus ir reikšmingas, netgi jeigu tai administracinę našta įmonei sumažina vos keliomis valandomis. Ataskaitų ir deklaracijų

apjungimas leidžia viešajam sektoriui įvertinti informacijos poreikius, o verslui sumažinti administracinę naštą. Nedideliais žingsniais, bet verslo aplinka Lietuvoje gerėja, mažinant perteklinį administravimą“, – teigia V. Adomaitis.

Palyginus Lietuvos verslo patiriamą administracinę naštą su kitomis šalimis pagal skirtingas sritis, Lietuvos verslui tenka mažiausia našta administruojant darbo santykius ir su jais susijusius mokesčius, tačiau prisitaikymas prie įstatymų pakeitimų ir informacijos teikimo institucijoms srityje kartais lenkiame net Ispaniją, kur biurokratijos indeksas yra aukščiausias.

Lietuvos laisvosios rinkos instituto vyresnioji ekspertė Ieva Valeškaitė atkreipia dėmesį, kad jau veikiančioms įmonėms 2018 m. nebereikėjo skirti laiko prisitaikymui prie Bendrojo duomenų apsaugos reglamento (BDAR) ir tai nebuvo įtraukta į biurokratijos indekso skaičiavimą.

„Jei tai skaičiuotume – tektų pridėti dar 16 valandų per metus. Suprantama, administracinės naštos neįmanoma išvengti. Visgi, svarbu, kad visi šie reikalavimai kurtų vertę, būtų iš tiesų reikalingi. Deja, pavyzdžiui, Valstybės kontrolės atlikta apklausa rodo, kad absoliuti dauguma mokesčių mokėtojų mano, kad, pavyzdžiui, dalis išmaniosios mokesčių administravimo sistemos funkcijų jiems nėra naudingos apskritai. Reikia suprasti, kad administracinė našta – tai dar vienas, netiesioginis „mokestis“ šalies verslui“, – teigia I. Valeškaitė.

Vienas iš skirtumų Lietuvą lyginant su kitomis tyrime dalyvavusiomis šalimis – Lietuvoje itin dažnai keičiami teisės aktai, kuriuos įmonių atsakingi asmenys privalo išmanyti, o tai kainuoja ir laiko, ir pinigų.

„Lietuvos valdžia turėtų susimąstyti, kiek teisės aktų kaitaliojimas atneša naudos, o kiek žalos. Jei pavyktų reikšmingai sumažinti visuomenės sąnaudas dėl biurokratijos, šalis uždirbtų daugiau, ekonomika ūgtelėtų ir nereiktų ieškoti pinigų socialinių paslaugų teikimui. Šalies resursai būtų naudojami BVP sukūrimui, o ne popierių pildymui, kurie tik mažina darbo efektyvumą, verslo pelningumą ir konkurencingumą“, – teigia Lietuvos buhalterių ir auditorių asociacijos prezidentė Daiva Čibirienė.

Apie tyrimą:

Biurokratijos indeksas pradėtas skaičiuoti 2017 metais INESS ekonomikos tyrimo centro Slovakijoje. Šiomet šio tyrimo dalį Lietuvoje atlikto Lietuvos laisvosios rinkos institutas, VšĮ „Versli Lietuva“ ir Lietuvos buhalterių ir auditorių asociacija. Tyrimas vertina, kiek valandų

per metus biurokratinėms prievolėms užtrunka maža keturių darbuotojų, apie 100 tūkst. eurų metinės apyvartos įmonė užsiimanti metalo gaminių gamyba.

Daugiau informacijos apie tyrimą anglų kalba: <http://bureaucracyindex.org/>

